

Tfy-56.139 Plasmafysiikka ja fuusioreaktorit

Tentti 14.10. 2003

1. Osoita, että suure $\mu = W_{\perp}/B$ pysyy likipitään vakiona (adiabaattinen invariantti) hiukkasen liikkeessä sylinterisymmetrisessä heikosti muuttuvassa magneettikentässä $B_z = B_z(z)$. Suure $W_{\perp} = mv_{\perp}^2/2$ on poikittainen liike-energia. Osoita lisäksi, että μ on hiukkasen gyroliikkeeseen liittyvä magneettinen momentti.
2. Johda MHD-epästabiilisuuksia kuvaava ominaisarvoyhtälö $\rho_0 \omega^2 \xi(\mathbf{r}_0, \omega) = \mathbf{F}[\xi(\mathbf{r}_0, \omega)]$, missä $\xi(\mathbf{r}_0, t) = \mathbf{r} - \mathbf{r}_0$ on neste-elementin poikkeama tasapainoasemasta $\mathbf{r}_0$ ja $\mathbf{F}$ lineaarinen differentiaalioperaattori. Häiriön aikariippuvuus muotoa $\exp(-i\omega t)$. Mikä on $\mathbf{F}$? Oleta ideaalinen MHD teoria.
3. Tarkastele, mitä vaikuttaa pitkittäisten plasmavärähtelyjen dispersiorelaatioon, kun lisätään painetermi elektronien liikeyhtälöön. Paineesta aiheutuva voima tilavuusyksikköä kohden on muotoa $\gamma k_B T \nabla n$, missä T on elektronien lämpötila, n on niiden tiheys sekä k_B ja γ ovat vakioita. Vertaa saatua tulosta kineettisen teorian antamaan dispersiorelaatioon. Oleta magneettikentätön plasma ja unohda ionien liike.
4. Johda sähköstaattisen plasma-aallon Landau-vaimennus ja anna vaimennuksen fysikaalinen tulkinta.
5. Osoita, että Lawsonin kriteeri nettoenergian tuotolle on inertiakoossapitoon perustuvassa fuusiossa muotoa

$$nR > F(T)g/\eta_c,$$

missä n on plasman tiheys, R kohtion säde, g fuusiovahvistus, η_c kytkentätehokkuus laserenergiasta kohtion termiseksi energiaksi ja $F(T)$ on puhtaasti lämpötilasta riippuva suure. Mikä on $F(T)$?